ئیمان و زانست چاکترین شتن

[كردي – کوردی – kurdish]

ئیبن قەیم ئەلجۆزیە

وەرگێڕان وپوخت کردنی: فەرمان عەزیز نەجار

پێداچونەوەی: پشتیوان سابیر عەزیز

2012 - 1433

IslamHouse.com

﴿ العلم والإيمان أفضل ما تكسبه النفس ويحصّله القلب ﴾

« باللغة الكردية »

ابن قيّم الجوزيّة

ترجمة: فرمان عزيز نجار

مراجعة: بشتيوان صابر عزيز

2012 - 1433

IslamHouse.com

ئیمان و زانست چاكترین شتن

گەورەترین و پیرۆزترین شت كە دڵ و دەروون هەوای بۆ بدات بە دەستی بهێنێت، وە بەندە پێی بەرز بێتەوە لە دنیا و قیامەت زانست و ئیمانە، هەر بۆیەش خوای گەورە لە زۆر شوێندا زانست و ئیمانی پێكەوە لكاندووە وەك دەفەرمووێ: {وَقَالَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَ وَٱلۡإِيمَٰنَ لَقَدۡ لَبِثۡتُمۡ فِي كِتَٰبِ ٱللَّهِ إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡبَعۡثِۖ فَهَٰذَا يَوۡمُ ٱلۡبَعۡثِ} (الروم:٥٦). واتە: ئەوانەی زانیست و ئیمانیان پێ بەخشرابوو دەڵێن: بێگومان ئێوە بە ڕادەی ئەوەی خوا بڕیاری لەسەر بووە ماونەتەوە، تا ڕۆژی زیندوو بوونەوە .

خوای گەورە لە ئایەتێكی تر دەفەرمووێ: {يَرۡفَعِ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ وَٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَ دَرَجَٰتٖۚ} (المجادلة:١١)، واتە: خوای گەورە ئەوانەی ئیمانیان هێناوە لە ئێوە و ئەوانەشتان كە زانست و زانیاریان پێدراوە چەندەها پلەو پایە بەرزیان دەكاتەوە. ئا ئەمانە چاكترین كەسن كە شیاون پلەی بەرزیان پێبدرێت .

بەڵام زۆرینەی خەڵكی بەهەڵەدا چوونە لە ڕاستەقینەی ئەو زانست و ئیمانەی كە ئاسوودەیی و سەربەرزی مرۆڤی پێوەیە بەندە، بەڵكو هەر گرۆهەو وا دەزانێت ئەو زانست و ئیمانەی ئەوان لەسەرینە ڕاستە و مرۆڤ پێیان دەگات بە كامەرانی، كەچی لە ڕاستیدا وانیە، بەڵكو زۆریان نە ئیمانەكەی باسی دەكەن مرۆڤ كامەران دەكات، نە زانستەكەشیان مرۆڤ سەر بەرز دەكات، بەڵكو بگرە بەم كارەیان ڕێگاش لە خۆیان دەگرن بۆ گەیشتن بەو زانست و ئیمانەی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) هێناویەتی و گەلەكەشی بۆ سەری بانگكردووە، ئەو زانست و ئیمانەی خۆی و هاوەڵانی و ئەوانەی دوای ئەوانیش لەسەری بوونە .

هەموو گرۆهێكیش پڕوای وایە کە ئەو زانست و بۆچونانەی لای ئەوانە ڕاستە و پێی دڵخۆشن هەر وەك خوای گەورە دەفەرمووێ: {فَتَقَطَّعُوٓاْ أَمۡرَهُم بَيۡنَهُمۡ زُبُرٗاۖ كُلُّ حِزۡبِۭ بِمَا لَدَيۡهِمۡ فَرِحُونَ} (المؤمنون:٥٣). واتە: زۆربەی خەڵکی بیر و بۆچونی خۆیان بەش بەش و پارچە پارچە کرد، هەموو گرۆهێك و حزبێكیش بە ڕێباز و حزبەکەی خۆی دەنازێت و بە باشی دەزانێت .

زۆربەی لەوەی کە ئەوان ناوی دەبەن بە زانست قسەی گەورە و بۆچوون و درۆیە، کەچی لە ڕاستیدا زانست قسەی گەورە نیە، هەر وەك(حماد)ی کوری (زید) دەفەرمووێ: بە(ایوب)م گوت: ئایا لوم سەردەمە زانست زۆرترە یان پێشتر زانست زۆرتر بووە؟ لەوەڵامدا فەرمووی: لەم سەردەمە قسە زۆر بووە، بەڵام پێشتر زانست زۆرتر بووا! پڕوانە چۆن ئەم زانا لێهاتووە زانست و قسەی لێك جیا کردۆتەوە .

بەڵێ: وایە کتێب زۆر بووە، قسە زۆر بووە، مشتومڕ و بۆچوون زۆر بووە، کەچی زانست زۆربەی ئەمانەی هەر لەگەڵدا نیە، بەڵکو زانست ئەوەیە کە پێغەمبەر لەلایەن خواوە هێناویەتی بۆ گەلەکەی .

کاتێك سەردەمی ئەم زانستە پاکە دوور کەوتەوە، خەڵکی هەر بیرو ڕایەکیان بەهیزردا دەهات وەریان دەگرت و دەیان کرد بە زانست و کتێبێکیان لەسەر دادەنا و خۆیان پێوە خەریك دەکرد و کاتیان پێ بە فیرۆ دەدا، پەڕاوەکانیان بەم شتانە پڕدەکردەوە، دڵەکانیشیان بەم شتانە ڕەش دەکرد، ئەمە شەیتان لە بن گوێیانی چرپاندوە و لە نێوانیان بڵاوەی پێ کردووە تاکو سەرگەردانیان بکات، جاد ڵیان دادەماڵدریت لە زانست و ئیمان، وەکو مار کە چۆن خۆی دادەماڵێت لە پێستەکەی، وەکو پۆشاك چۆن لەبەر دەکرێتەوە .

(ابن القيم) دەفەرمووێ: هێندێ لە هاوڕێکانم پێیان ڕاگەیاندم کە هێندێ لە شوێنکەوتووی قوتابی ئەوانەی کە بەم شێوە سەرگەردان بوونە، سەرقاڵی لەبەر کردنی کتێبی مامۆستاکانی بووە و لەبەرکردنی قورئانی پشت گوێ خستووە، جا کە پێیان گوتووە: کاکە گیان سەرەتا قورئان لوبەر بکەیت باشتر نیە لەم کتێبانە ؟! لە وەڵامدا گوتیەتی: بۆ زانست و زانیاری لە قورئاندا هەیە! هێندی لە پێشەوایانی ئەوانە پێیان گوتم: ئێمە گوێ بۆ حەدیس دەگرین مەبەستمان زانست و زانیاری لێ وەرگرتنی نیە، بەڵکو بۆ بەرەکەت گوێی بۆ دەگرین، چونکە ئێمە توێشووی زانایانی خۆمان بەسە جا بۆیە ئێمە کۆڵەگەمان ئەوەیە کە ئەوان تێی گەیشتوون و بڕیاریان لەسەر داوە .

جارێکیان شێخەکەمان باسی ئەوانەی بۆ کردم و پێی گووتم: ئەوانە گەڕاوون لە ناو بیروڕاکان کامەی بێهێزە و مەرامەکانیان جێ بەجێ دەکات ئەوانیان هەڵبژاردووە، بەڵگەش لەسەر ئەوەی کە ئەو ڕێگایەی دەستیان پێوەگرتووە پوچەڵە، ئەوەیە کە دوبینی بۆچوونەکانیان پڕیەتی لە ئیختلاف وە هێندێ ڕایان دژی یەکترییە، خوای گەورە دەفەرمووێ:{وَلَوۡ كَانَ مِنۡ عِندِ غَيۡرِ ٱللَّهِ لَوَجَدُواْ فِيهِ ٱخۡتِلَٰفٗا كَثِيرٗا} (النساء:٨٢)،. واتە: ئەگەر ئەم قورئانە لەلایان کەسێکی ترەوە بوایە جگە لە خوا بێگومان جیاوازی و دژایەتیەکی زۆریان تێدا دەدۆزیەوە .

ئائەوە بەڵگەیە لەسەر ئەوەی هەر شتێك لەلایەن خواوە بێت ئیختلافی تیا نابێت، بەڵام ئەوەی ئیختلافی تیایە و دژایەتی یەکتری تیایە، ڕێك نیە لەگەڵ ئەوەی لای خوایە، چۆن دەکرێت بۆچوون و خەیاڵات بکرێت بەدین و خەڵکی دینداری پێوە بکات، حوکمیش بدا بەوەی کە ڕاستە و خوا و پێغەمبەر پێی ڕازیە، پاك و بکەردی بۆ تۆ خوایە بەڕاستی ئەوە بوختانێکی گەورەیە .

بەڕاستی زانستی هاوەڵانی پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) کە یەکتریان پێ ئامۆژگاری دەکرد، ئەو زانستە نەبوو کە ئەو سەرگەرددان و درۆزنانە پێیەوە سەرقاڵن هەر وەك (الحاکم) لە ژیان نامەی (أبی عبدالله البخاری)دا دەگێڕێتەوە و دەفەرمووێ: هاوەڵانی پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) کاتێك کۆدەبوونەوە بە قورئانی پەروەردگاریان و سوونەتی پێغەمبەرەکەیان ئامۆژگاری یەکتریان دەکرد.